

Geld (1)

In een land brengt de centrale bank (CB) de chartale geldhoeveelheid in omloop.
Van de gezamenlijke algemene banken is de volgende gedeeltelijke balans bekend:

Activa	Balans algemene banken		Passiva
Kas	28	Rekening Courant tegoeden	126
Tegoed bij CB	12	Voorschotten van de CB	10
Bankcertificaten CB	70	Kortlopende termijndeposito's	40
Vreemde valuta	80	Kortlopende spaargelden	62
Debiteuren	450	Langlopende spaargelden	104

De CB eist van de algemene banken een minimaal liquiditeitspercentage van 25%.
De totale maatschappelijke geldhoeveelheid bestaat voor 10% uit chartaal geld.

Alle bedragen op de bovenstaande balans luiden in miljarden euro's. Voor alle duidelijkheid: dit is een gedeeltelijke balans. Er zijn bedragen weggelaten waardoor de balans niet langer in evenwicht is.

Bankcertificaten CB zijn schuldbekentenissen uitgegeven door de CB met een korte looptijd. De bezitter van dergelijke bankcertificaten heeft dus een vordering op de CB.

1. Bereken de omvang van de maatschappelijke geldhoeveelheid (= de primaire liquiditeiten).
2. Bereken hoeveel chartaal geld de centrale bank in totaal in omloop heeft gebracht.
3. Bereken met welk bedrag de girale kredietverlening maximaal uitgebreid kan worden.
4. Wat is de omvang van de secundaire liquiditeiten?

De CB probeert in het kader van het monetair beleid de geldmarktrente te verlagen. De CB doet dit door middel van openmarktpolitiek.

5. Welke posten op bovenstaande balans zullen door deze openmarktpolitiek veranderen?

6. Waarom zou de centrale bank de rente op de geldmarkt willen verlagen?
7. Welke posten zullen er veranderen op bovenstaande balans bij kredietverlening door wederzijdse schuldaanvaarding?
8. Wat gebeurt er met de omvang en de samenstelling van de maatschappelijke geldhoeveelheid als iemand geld zet op een rekening courant bij een algemene bank?
9. Wat gebeurt er met de omvang en samenstelling van de totale liquiditeitenmassa als iemand geld zet op een kortlopende spaarrekening bij een algemene bank?
10. Hoe kan de centrale bank met behulp van het instrument van de kasreserve de groei van de maatschappelijke geldhoeveelheid beperken?

Antwoorden:

1. Als de maatschappelijke geldhoeveelheid voor 10% uit chartaal geld bestaat, bestaat hij voor 90% uit giraal geld. De hoeveelheid giraal geld is 126 (Rekening Courant tegoeden). De totale geldhoeveelheid is dus:

$$\frac{100}{90} \times 126 = 140$$

2. De hoeveelheid chartaal geld in handen van het publiek is $140 - 126 = 14$. Dit is de hoeveelheid chartaal geld behorende tot de maatschappelijke geldhoeveelheid. Maar in de kas van de banken zit ook nog chartaal geld te weten 28. Dit behoort niet tot de maatschappelijke geldhoeveelheid maar is wel in omloop gebracht door de centrale bank. Totaal in omloop gebracht dus $28 + 14 = 42$.
3. Het bedrag dat de banken in kas en als tegoed bij de CB hebben moet minimaal 25% zijn van het girale geld dat ze hebben uitstaan. De kas plus het tegoed bij de CB is 40. Dit betekent dat ze 160 uit hebben mogen staan aan giraal geld. Er staat nu 126 uit. Er mag dus nog 34 worden uitgegeven. Dit kunnen de banken uitlenen door wederzijdse schuldaanvaarding.
4. Kortlopende spaargelden plus kortlopende termijndeposito's. Dus $40 + 62 = 102$.
5. Als de CB de rente wil verlagen moet de geldhoeveelheid worden vergroot. Dit kan ze doen door bankcertificaten of vreemde valuta van de banken te kopen. De banken krijgen daarvoor in de plaats kasgeld of een tegoed bij CB. Beide dienen als dekkingsmiddelen voor de girale kredietverlening. De banken kunnen nu dus meer krediet verlenen waardoor de geldhoeveelheid toeneemt.
6. Om de economie te stimuleren.
7. Rekening courant tegoeden en debiteuren. Dit komt omdat bij wederzijdse schuldaanvaarding de banken krediet geven in de vorm van giraal geld.
8. De omvang blijft hetzelfde. De samenstelling verandert. Er is nu minder chartaal geld en meer giraal geld.
9. De omvang blijft hetzelfde. De samenstelling verandert. De primaire liquiditeiten worden minder de secundaire liquiditeiten worden meer.

10. Dit instrument biedt de CB de mogelijkheid algemene banken te verplichten geld op een rekening te zetten bij de centrale bank. Dit geld kan nu niet meer gebruikt worden als dekkingsmiddel voor girale kredietverlening. Naarmate banken dus meer geld moeten zetten op deze rekening bij de centrale bank kunnen ze minder giraal uitlenen. De CB kan dus de groei van de maatschappelijke geldhoeveelheid beperken door de kasreserve te verhogen.

Heb je nog vragen naar aanleiding van de antwoorden stuur dan een berichtje naar het forum, stuur een mail naar peter@barlaeus.nl of vraag het persoonlijk aan me.